

ส่วนที่

ผลการดำเนินงานที่สำคัญ

- ด้านอุตสาหกรรมเหมืองแร่ ■
- ด้านอุตสาหกรรมพื้นฐาน ■
- ด้านโลจิสติกส์อุตสาหกรรม ■

... ด้านอุตสาหกรรมเหมืองแร่ ...

- มูลค่าการผลิต การใช้ การส่งออกและการจัดเก็บรายได้
- การขับเคลื่อนการประกอบการเหมืองแร่และอุตสาหกรรมพื้นฐานสู่อุตสาหกรรมสีเขียว
- การตรวจประเมินและพิจารณาเรื่องแวดล้อมในการประกอบการอุตสาหกรรมเหมืองแร่และอุตสาหกรรมพื้นฐาน
- การส่งเสริมการจัดการด้านสิ่งแวดล้อมอุตสาหกรรมเหมืองแร่ และอุตสาหกรรมพื้นฐาน
- การสร้างความเข้มแข็งเครือข่ายทุกภาคส่วนในการดูแลสังคมและสิ่งแวดล้อม
- การนำน้ำจากขุมเหมืองไปใช้เพื่อแก้ภัยแล้ง
- การสร้างความร่วมมือระหว่างประเทศ

ภารกิจ

ด้านอุตสาหกรรมเหมืองแร่ที่สำคัญ นอกจากการอนุญาตและกำกับดูแลการประกอบกิจการอุตสาหกรรมเหมืองแร่ ได้แก่ การสำรวจ วิจัย และพัฒนาเทคโนโลยี เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต การเพิ่มมูลค่าแร่ การส่งเสริมการประกอบการ และการพัฒนาขีดความสามารถของผู้ประกอบการผ่านทางมาตรการ และการฝึกอบรมต่างๆ กรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่ได้ให้ความสำคัญโดยเพิ่มบทบาทของงานเหล่านี้ผ่านโครงการต่างๆ ดังนี้

มูลค่าการผลิต การใช้ การส่งออก และการจัดเก็บรายได้

การผลิตแร่เพื่อใช้ภายในประเทศและส่งออกไปจำหน่ายยังต่างประเทศ ในปีงบประมาณ พ.ศ.2559 มีผลการดำเนินงาน ดังนี้

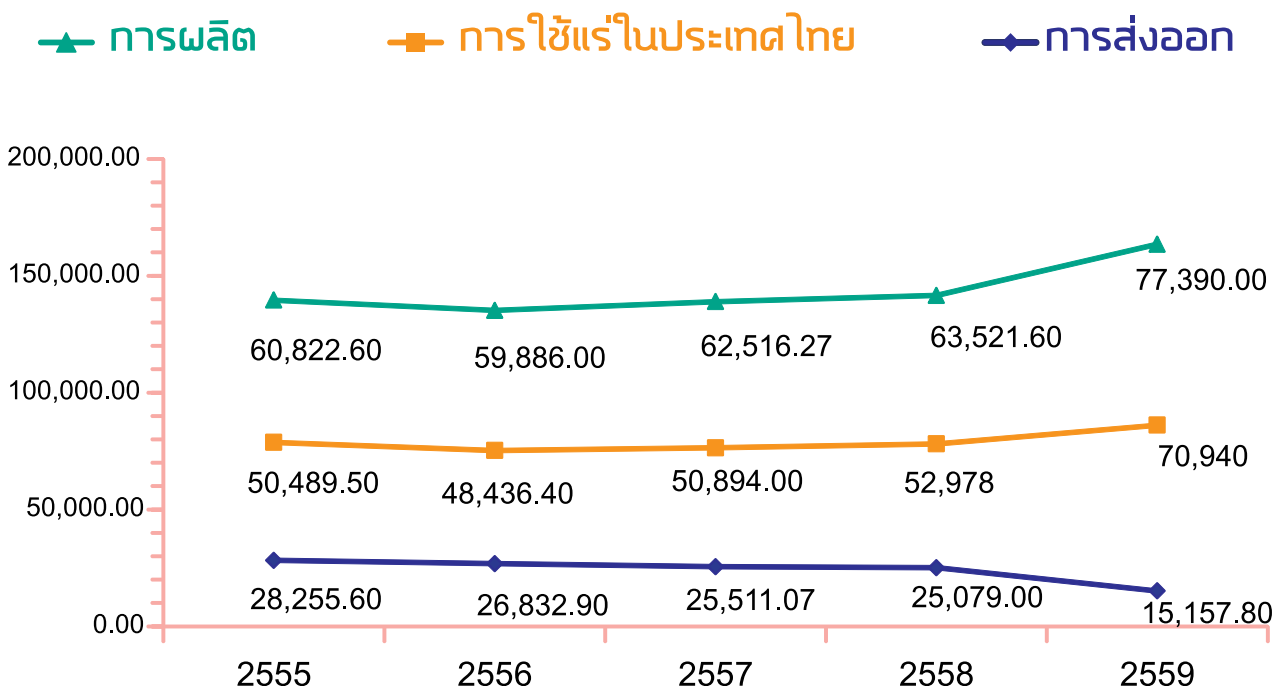
การผลิต มีการผลิตแร่ 34 ชนิด มูลค่า 77,390.00 ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากปีงบประมาณ 2558 ร้อยละ 27.70 สำหรับแร่ที่มีมูลค่าการผลิตสูง 5 อันดับแรก ได้แก่ หินปูน ลิกไนต์ ยิปซัม แร่สังกะสี และทองคำ โดยมีมูลค่า 34,327.00 14,015.00 6,290.00 3,510.00 และ 2,521.00 ล้านบาท ตามลำดับ โดยแร่ที่ผลิตได้มีการใช้ภายในประเทศและส่งออกไปจำหน่ายยังต่างประเทศ

การใช้แร่ภายในประเทศ มีการใช้แร่ 32 ชนิด ซึ่งมีมูลค่า 70,940.00 ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากปีงบประมาณ 2558 ร้อยละ 37.20 สำหรับแร่ที่มีมูลค่าการใช้สูง 5 อันดับ ได้แก่ หินปูน ลิกไนต์ เหล็กอิน ยิปซัม และหินบะซอลต์ โดยมีมูลค่า 34,299.00 15,070.90 2,360.00 2,295.70 และ 2,229.10 ล้านบาท ตามลำดับ

การส่งออก มีการส่งออกแร่ 29 ชนิด ซึ่งมีมูลค่า 15,157.80 ล้านบาท ลดลงจากปีงบประมาณ 2558 ร้อยละ 18.00 สำหรับแร่ที่มีมูลค่าการส่งออกสูง 5 อันดับแรก ได้แก่ โลหะดีบุก ยิปซัม ทองคำ แอนไฮไดรต์ และเฟลด์สปาร์ โดยมีมูลค่า 4,348.80 4,192.80 2,521.00 716.40 และ 574.50 ล้านบาท ตามลำดับ

กราฟแสดงการเปรียบเทียบ มูลค่าการผลิต

การใช้แร่ภายในประเทศ การส่งออก พ.ศ. 2555 – 2559 (ล้านบาท)

การจัดเก็บรายได้

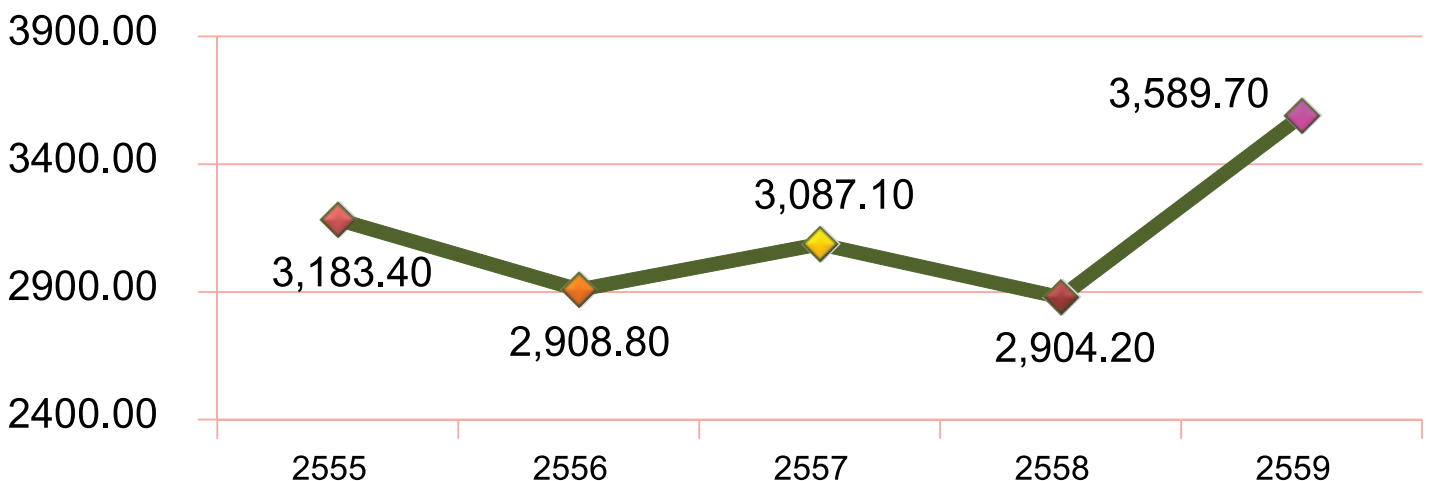
สามารถจัดเก็บค่าภาคหลวงแร่ เป็นรายได้แผ่นดิน ในปีงบประมาณ 2559 รวมเป็นเงินทั้งสิ้น 3,589.70 ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากปีงบประมาณ 2558 ซึ่งจัดเก็บได้ 2,904.20 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 23.60 โดยแร่ที่จัดเก็บค่าภาคหลวงได้สูงสุด 5 อันดับแรก ได้แก่ หินปูน ลิกไนต์ ยิปซัม ทองคำ และหินดินดาน และได้มีการจัดสรรรายได้จากค่าภาคหลวงแร่กลับคืนสู่ท้องถิ่น เพื่อสนองนโยบายของรัฐบาล ในการกระจายอำนาจให้ส่วนท้องถิ่นตามหลักเกณฑ์ของคณะกรรมการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นจำนวน 2,153.80 ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากปีงบประมาณ 2558 ซึ่งจัดสรรรายได้ค่าภาคหลวงแร่ให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นจำนวน 1,742.50 ล้านบาท โดยมีสัดส่วนของการจัดการ ดังนี้

- อบต. หรือเทศบาลที่มีประธานบัตรตั้งอยู่ในพื้นที่ ร้อยละ 20
- อบต. หรือเทศบาลในจังหวัดที่มีประธานบัตรตั้งอยู่ ร้อยละ 10*
- อบต. หรือเทศบาลในจังหวัดอื่นๆ ในพื้นที่ทั่วประเทศร้อยละ 10*
- อบจ. ในจังหวัดที่มีประธานบัตร ร้อยละ 20
- นำส่งเป็นรายได้ของรัฐ ร้อยละ 40

กราฟแสดงการจัดเก็บรายได้

(เปรียบเทียบปีงบประมาณ 2555-2559)

ล้านบาท

หมายเหตุ * การจัดสรรค่าภาคหลวงแร่ให้จัดสรรตามอัตราส่วนแบ่งยอดจำนวนราษฎรตามหลักฐานทะเบียนราษฎร

การขับเคลื่อนการประกอบการเหมืองแร่และอุตสาหกรรมพื้นฐาน

กระทรวงอุตสาหกรรมมีความมุ่งมั่นในการส่งเสริมและพัฒนาภาคอุตสาหกรรมให้เข้าสู่การเป็นอุตสาหกรรมสีเขียว (Green Industry) ซึ่งเป็นอุตสาหกรรมที่ยึดมั่นในการประกอบกิจการที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม เพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน โดยมุ่งเน้นการพัฒนาปรับปรุงอย่างต่อเนื่องและความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกองค์กร ตลอดห่วงโซ่อุปทาน ซึ่งกระทรวงอุตสาหกรรมได้จัดทำมาตรฐานอุตสาหกรรมสีเขียว โดยจำแนกเป็น 5 ระดับ ได้แก่

ระดับที่ 1 ความมุ่งมั่น สีเขียว (Green Commitment)

ระดับที่ 2 ปฏิบัติการสีเขียว (Green Activity)

ระดับที่ 3 ระบบสีเขียว (Green System)

ระดับที่ 4 วัฒนธรรมสีเขียว (Green Culture)

ระดับที่ 5 เครือข่ายสีเขียว (Green Network)

เพื่อผลักดันและส่งเสริมให้ภาคอุตสาหกรรมพัฒนาและยกระดับการประกอบการให้อยู่ในมาตรฐานสูงสุด

กรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่ เป็นหน่วยงานที่อยู่ภายใต้กระทรวงอุตสาหกรรมและเป็นหน่วยงานหลักในการบริหารจัดการและกำกับดูแลอุตสาหกรรมเหมืองแร่และอุตสาหกรรมพื้นฐาน ได้แก่ เหมืองแร่ โรงแต่งแร่ โรงประกอบโลหกรรม โรงงานไม้บดหรือย่อยหิน และโรงงานผลิตเกลือสินเธาว์ ได้เล็งเห็นถึงความสำคัญในการขับเคลื่อนอุตสาหกรรม เหมืองแร่และอุตสาหกรรมพื้นฐานให้มุ่งสู่อุตสาหกรรมสีเขียว ตามนโยบาย ของกระทรวงอุตสาหกรรม และเพื่อให้มีการพัฒนาอย่างสมดุลและยั่งยืน ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม โดยดำเนินการในเชิงรุกและ ต่อเนื่องในกิจกรรมหลัก ได้แก่

1. โครงการส่งเสริมอุตสาหกรรมแร่และอุตสาหกรรมพื้นฐานเข้าสู่มาตรฐานเหมืองแร่สีเขียว

เนื่องจากอุตสาหกรรมเหมืองแร่และอุตสาหกรรมพื้นฐาน เป็นอุตสาหกรรมที่มีภาพลักษณ์ในเชิงลบ เมื่อเปรียบเทียบกับอุตสาหกรรมประเภทอื่นๆ ซึ่งปัญหาหลักที่ก่อให้เกิดภาพลักษณ์ในเชิงลบ ได้แก่ ปัญหาผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมอันเนื่องมาจากการประกอบกิจการ ประกอบกับผู้ประกอบการบางส่วนมิได้นำหลักวิชาการด้านวิศวกรรมและความปลอดภัยมาใช้อย่างเคร่งครัด ขาดประสิทธิภาพ นำมาสู่ปัญหาผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและความปลอดภัยในการปฏิบัติงาน ส่งผลให้กระแสวิพากษ์วิจารณ์ความรู้สึกที่ไม่ยอมรับการประกอบการของภาคอุตสาหกรรมเหมืองแร่และอุตสาหกรรมพื้นฐานที่ต่อเนื่องจากแร่

เพื่อสร้างภาพลักษณ์ใหม่ให้กับอุตสาหกรรมเหมืองแร่และอุตสาหกรรมต่อเนื่องจากแร่ กรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่จึงได้ประกาศนโยบายเหมืองแร่สีเขียว (Green Mining Policy) ขึ้น เมื่อวันที่ 16 กุมภาพันธ์ 2552 โดยเน้นการทำงานเชิงรุก เพื่อมุ่งสู่ความเป็นเลิศทั้งทางด้านการให้บริการแก่ผู้ประกอบการ พร้อมๆ กับการสนับสนุนและผลักดันให้สถานประกอบการดำเนินธุรกิจอย่างเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ด้วยการเปิดโอกาสให้ชุมชนและสังคมมีส่วนร่วมมากที่สุด

สถานประกอบการที่ได้รับการส่งเสริมตามมาตรฐานเหมืองแร่สีเขียว

สถานประกอบการที่ได้รับการส่งเสริม
ตามมาตรฐานเหมืองแร่สีเขียว

ในการดำเนินงาน ที่ผ่านมา (2553-2558)

กรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่ได้ประชาสัมพันธ์และเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจในนโยบายและหลักเกณฑ์เหมืองแร่สีเขียว พร้อมทั้งดำเนินการประเมินและมอบรางวัลผู้ผ่านการประเมินมาตรฐานเหมืองแร่สีเขียวไปแล้วจำนวน 138 ราย และปี 2559 ได้ดำเนินโครงการ โดยมีรายละเอียด ดังนี้ สรุปผลสำเร็จได้ ดังนี้

1. การดำเนินงานตามตัวชี้วัดและคำเป้าหมาย มีกิจกรรมหลัก 3 กิจกรรม

- 1.1 การส่งเสริมให้ผู้ประกอบการเหมืองแร่และอุตสาหกรรมพื้นฐานยกระดับมาตรฐานการประกอบการสู่เหมืองแร่สีเขียว (Green Mining) โดยจัดการฝึกอบรม สัมมนา และส่งเจ้าหน้าที่ไปให้คำแนะนำปรึกษาแก่ผู้ประกอบการเหมืองแร่และอุตสาหกรรมพื้นฐานทั่วประเทศ มีคำเป้าหมายไม่น้อยกว่า 20 ราย ซึ่งผลการดำเนินงานสามารถให้คำแนะนำปรึกษาและจัดส่งเจ้าหน้าที่ไปตรวจประเมินผู้ประกอบการเบื้องต้นทั่วประเทศจำนวน 57 ราย

- 1.2 การส่งเสริมสถานประกอบการเป้าหมายให้ได้รับการพัฒนาและยกระดับสู่มาตรฐานเหมืองแร่สีเขียว มีคำเป้าหมายจำนวนไม่น้อยกว่า 20 ราย ซึ่งผลการดำเนินงานสามารถพัฒนาสถานประกอบการ เป้าหมายได้จำนวน 31 ราย
- 1.3 การส่งเสริมการรักษามาตรฐานเหมืองแร่สีเขียว สำหรับสถานประกอบการที่เคยได้รับรางวัลเหมืองแร่สีเขียวมาแล้ว โดยเชิญชวนผู้ประกอบการส่งข้อมูลที่ได้ดำเนินการเพิ่มเติมภายหลังจากที่ได้รับรางวัลเหมืองแร่สีเขียว และลงพื้นที่เพื่อตรวจประเมินผลการดำเนินการ ก่อนประกาศผู้ประกอบการที่ผ่านการประเมิน โดยมีผู้ขอเข้ารับการประเมินจำนวน 45 ราย (อยู่ระหว่างการตรวจประเมิน)

2. แนวทางการดำเนินงานต่อเนื่อง

โครงการยังคงมีการดำเนินงานต่อเนื่องในปีงบประมาณ 2560 ดำเนินงาน โดยมี 3 กิจกรรม ได้แก่

2.1

ตรวจประเมินและให้รางวัลเหมืองแร่สีเขียว โดยเชิญชวนผู้ประกอบการ ส่งข้อมูลการปฏิบัติตามหลักเกณฑ์เหมืองแร่สีเขียว เข้ามาพิจารณาให้ คณะอนุกรรมการคัดเลือก และลงพื้นที่เพื่อประเมิน ก่อนประกาศ ผู้ประกอบการที่ผ่านการประเมินและจัดพิธีมอบรางวัลต่อไปมีค่าเป้าหมาย 20 ราย

2.2

ให้คำแนะนำ ปรีกษา และตรวจประเมินในเบื้องต้น เพื่อเตรียมความพร้อมสำหรับการตรวจประเมิน พร้อมทั้งจัดระดับสถานประกอบการตาม มาตรฐานเหมืองแร่สีเขียว เพื่อการพัฒนาระดับมาตรฐานในโอกาสต่อไป มีค่าเป้าหมาย 20 ราย

2.3

ส่งเสริมการรักษาระดับมาตรฐาน เหมืองแร่สีเขียว สำหรับสถานประกอบการที่เคยได้รับรางวัลเหมืองแร่สีเขียวมาแล้ว มีค่าเป้าหมาย 40 ราย

การตรวจประเมินผู้ประกอบการ
ตามเกณฑ์มาตรฐานเหมืองแร่สีเขียว

2. การส่งเสริม

ให้ผู้ประกอบการเหมืองแร่และอุตสาหกรรม
พื้นฐานนำเกณฑ์มาตรฐานความรับผิดชอบต่อ
สังคม (CSR-DPIM) ไปประยุกต์ใช้ในสถาน
ประกอบการ

กรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่ ในฐานะหน่วยงาน
ที่กำกับดูแลกลุ่มอุตสาหกรรมแร่ได้กำหนดยุทธศาสตร์ในการ
ผลักดันและส่งเสริมให้สถานประกอบการกลุ่มอุตสาหกรรมแร่
ในความรับผิดชอบ มีมาตรฐานความรับผิดชอบต่อสังคมเพิ่ม
มากขึ้นโดยการจัดทำ “โครงการส่งเสริมอุตสาหกรรมเหมืองแร่
ให้มีมาตรฐานสากลเพื่อความรับผิดชอบต่อสังคม” ขึ้นซึ่งเป็น
โครงการต่อเนื่องระหว่างปี 2553-2559 แต่ในปี 2558 ได้มี
การเปลี่ยนชื่อโครงการใหม่เป็น “โครงการส่งเสริมให้ผู้ประกอบ
การเหมืองแร่และอุตสาหกรรมพื้นฐานนำเกณฑ์มาตรฐาน
ความรับผิดชอบต่อสังคม (CSR-DPIM) ไปประยุกต์ใช้ในสถาน
ประกอบการ” โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้สถานประกอบการ
อุตสาหกรรมแร่ สามารถประกอบการอย่างต่อเนื่องและอยู่ร่วม
กับสังคมและสิ่งแวดล้อมได้อย่างยั่งยืน ภาคสังคมทั้งประชาชน
หน่วยงานท้องถิ่น ภาครัฐ ยอมรับการประกอบการของอุตสาหกรรมแร่
และเข้าใจความจำเป็นของการนำทรัพยากรแร่มาใช้ประโยชน์
ซึ่งจะส่งผลให้สามารถผลิตและใช้แร่ได้อย่างยั่งยืนก่อให้เกิด
ความมั่นคงด้านแร่ในระยะยาวต่อไป ในปี 2553-2558 กรม
อุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่ ได้ดำเนินการ “โครงการ
ส่งเสริมอุตสาหกรรมเหมืองแร่ให้มีมาตรฐานสากล เพื่อความ
รับผิดชอบต่อสังคม ปี 2553-2558” โดยสถานประกอบการ
อุตสาหกรรมแร่ ได้รับการเสริมสร้างให้นำมาตรฐานความรับผิด
ชอบต่อสังคมของผู้ประกอบการอุตสาหกรรมแร่(CSR-DPIM)
ไปประยุกต์ใช้ในองค์กร ตั้งแต่ ปี 2553-2558 รวมจำนวน 76 แห่ง
นอกจากนี้ ยังได้เริ่มจัดตั้งเครือข่าย CSR-DPIM ในปี 2555
เป็นปีแรกเพื่อเป็นการสร้างความเข้มแข็ง และส่งเสริม เพื่อให้
เกิดการขยายผลความร่วมมือในระดับเครือข่ายของสถาน
ประกอบการอุตสาหกรรมแร่ ที่ได้รับรางวัล CSR-DPIM
ปี 2553-2558 และได้สถานประกอบการเข้าร่วมเป็นสมาชิก
เครือข่าย CSR-DPIM จนถึงปี 2559 จำนวน 57 แห่ง

สำหรับปี 2559 ซึ่งได้จัดให้มีโครงการอย่างต่อเนื่องเป็นปีที่ 7
มีสถานประกอบการร่นำมาตรฐานฯ ไปประยุกต์ใช้ในองค์กร
เพิ่มขึ้นอีก จำนวน 11 แห่ง และคาดว่าจะมีสถานประกอบการ
สมัครเข้าร่วมเป็นสมาชิกเครือข่าย CSR-DPIM (เป็นสถานประ
กอบการที่ได้รับโล่รางวัล CSR-DPIM ในปี 2553-2559) เพิ่มขึ้น
อีกจำนวน 11 แห่ง สรุป รวมปัจจุบันมีสถานประกอบการที่
ได้รับโล่รางวัล CSR-DPIM แล้วทั้งหมดจำนวน 87 แห่งมีสถาน
ประกอบการที่เข้าร่วมเป็นสมาชิกเครือข่าย CSR-DPIM แล้ว
57 แห่ง ในจำนวนนี้มีสถานประกอบการที่มีการดำเนินงาน
ด้านความรับผิดชอบต่อสังคมอย่างต่อเนื่อง และได้รับโล่รางวัล
CSR-DPIM Continuous Award 2559 จำนวน 42 แห่ง

(CSR-DPIM)

สถานประกอบการที่ได้รับการส่งเสริม

พิธีมอบโล่รางวัลให้กับสถานประกอบการ
ที่ผ่านเกณฑ์ CSR-DPIM

ประโยชน์ที่ได้รับจากการ ดำเนินโครงการ

- ผู้แทนของสถานประกอบการและสถานประกอบการเครือข่าย CSR-DPIM 2559 ไม่น้อยกว่า 150 คน ได้รับความรู้จากการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ (Group Training) ประสบการณ์ด้านความรับผิดชอบต่อสังคมใหม่ๆ จากเวทีแลกเปลี่ยนการเรียนรู้ และศึกษาดูงานนอกสถานที่ ตลอดจนมีการขยายผลการดำเนินงานร่วมกับชุมชนอย่างต่อเนื่อง ครอบคลุมถึงผู้มีส่วนได้เสียที่สำคัญอื่นๆ ขององค์กร เช่น พนักงาน ผู้รับเหมา เพื่อให้เกิดความสัมพันธ์อันดี และอยู่ร่วมกับชุมชนได้อย่างยั่งยืน
- ผู้ประกอบการอุตสาหกรรมแร่และอุตสาหกรรมพื้นฐาน บุคลากรของกรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่ และผู้ที่สนใจ ได้รับการถ่ายทอดความรู้ความเข้าใจเรื่องมาตรฐานความรับผิดชอบต่อสังคม จำนวนประมาณ 300 คน
- โครงการส่งเสริมอุตสาหกรรมเหมืองแร่ ให้มีมาตรฐานสากลเพื่อความรับผิดชอบต่อสังคม ปี 2559 ได้กำหนดให้ผู้ประกอบการรายใหม่ และผู้ประกอบการเครือข่าย CSR-DPIM จัดทำโครงการพัฒนาร่วมกับชุมชน เพื่อส่งเสริมแนวทางการประกอบกิจการด้วยความรับผิดชอบต่อสังคม โดยเฉพาะในชุมชนซึ่งเป็นพื้นที่ที่สถานประกอบการตั้งอยู่ในรัศมี 5 กิโลเมตร อันจะนำมาซึ่งความสัมพันธ์อันดีและการอยู่ร่วมกันอย่างยั่งยืน ทั้งเป็นการเผยแพร่ความรู้ ความเข้าใจด้านความรับผิดชอบต่อสังคมตามมาตรฐานความรับผิดชอบต่อสังคมของผู้ประกอบการอุตสาหกรรมแร่ (CSR-DPIM) พ.ศ. 2559 ตามนโยบายการกำกับดูแลของกรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่ให้กับชุมชนอีกทางหนึ่ง โดยในปี 2558 ผู้ประกอบการ CSR-DPIM 2558 จำนวน 11 รายและผู้ประกอบการเครือข่ายอีกจำนวน 48 ราย ได้จัดกิจกรรมการจำแนกเป็นโครงการพัฒนาชุมชนจากผู้ประกอบการ CSR-DPIM 2558 รายใหม่ จำนวน 11 โครงการ และโครงการพัฒนาชุมชนจากผู้ประกอบการเครือข่าย CSR-DPIM จำนวน 41 โครงการ เกิดการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนรวมมูลค่าโครงการพัฒนาชุมชนอย่างมีส่วนร่วมที่ผู้ประกอบการทั้ง 2 กลุ่มสนับสนุนทั้งสิ้น 19,882,931 บาท (สิบเก้าล้านแปดแสนแปดหมื่นสองพันเก้าร้อยสามสิบเอ็ดบาทถ้วน) นอกจากนี้ ผู้ประกอบการทั้ง 2 กลุ่มดังกล่าว ยังได้จัดทำแผนงานด้านสิ่งแวดล้อมเป็นจำนวน 2,405,430 บาท และแผนงานยกระดับคุณภาพชีวิตของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เช่น พนักงาน ผู้รับเหมาของผู้ประกอบการเป็นจำนวน 14,570,665 บาท รวมมูลค่าการลงทุนทางสังคมและสิ่งแวดล้อมของผู้ประกอบการที่ร่วมโครงการ CSR-DPIM 2558 ทั้งหมด เป็นจำนวน 36,859,026 บาท (สามสิบหกล้านแปดแสนห้าหมื่นเก้าพันยี่สิบหกบาทถ้วน) ส่วนในปี พ.ศ. 2559 นี้ยังอยู่ระหว่างการสรุปผลการดำเนินงาน

การจัดสัมนาแลกเปลี่ยนเรียนรู้
ประสบการณ์ด้านความรับผิดชอบต่อสังคม

นอกจากนี้สถานประกอบการที่ได้รับโล่รางวัลCSR-DPIM ยังสามารถเข้าร่วมโครงการอุตสาหกรรมสีเขียว (Green Industry) ซึ่งโครงการนี้จะแบ่งผู้ประกอบการที่สนใจสมัครเข้าร่วมโครงการออกเป็น 5 ระดับ ได้แก่ Green Commitment Green Activities Green System Green Culture และ Green Network โดยกระทรวงอุตสาหกรรมจะจัดระดับให้ผู้ประกอบการที่สมัครตามความเหมาะสม แต่สำหรับผู้ผ่านเกณฑ์ CSR-DPIM แล้วนั้นจะถูกจัดให้อยู่ในระดับที่ 3 (Green System) ของโครงการฯ ซึ่งหมายความว่าเมื่อผู้ประกอบการ CSR-DPIM สมัครจะเริ่มต้นที่ระดับที่ 3 โดยอัตโนมัติ และพัฒนาขึ้นไปเป็นระดับที่ 4 Green Culture และระดับที่ 5 Green Network ซึ่งเป็นระดับสูงสุดของอุตสาหกรรมสีเขียว อันจะก่อให้เกิดเครือข่ายของผู้ประกอบการที่มีการพัฒนาอย่างยั่งยืนทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมต่อไป

การดำเนินงาน ในระยะต่อไป

ในปี 2560 จะจัดให้มีโครงการอย่างต่อเนื่องเป็นปีที่ 8 และมีแผนให้สถานประกอบการร่นำมาตรฐานฯ ไปประยุกต์ใช้ในองค์กรเพิ่มขึ้นอีกจำนวน 10 แห่ง และมีสถานประกอบการสมัครเข้าร่วมเป็นสมาชิกเครือข่าย CSR-DPIM เพิ่มขึ้นอีก จำนวน 11 แห่ง และมีแผนจะจัดการฝึกอบรมความรู้ CSR-DPIM ให้กับผู้ประกอบการเหมืองแร่ระดับเล็กและกลางจำนวนไม่ต่ำกว่า 50 ราย และสถานประกอบการทั้งหมด มีแผนพัฒนาชุมชน สิ่งแวดล้อม แผนงานยกระดับคุณภาพชีวิตของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเพิ่มมากขึ้น เพื่อให้สามารถอยู่ร่วมกับชุมชนได้อย่างยั่งยืนสืบไป

ศึกษาดูงาน ของเครือข่าย CSR-DPIM

3. การขึ้นทะเบียนผู้ควบคุมการใช้วัตถุระเบิดในงานเหมืองแร่

ด้วยในปัจจุบันมีการใช้วัตถุระเบิดในงานวิศวกรรม โดยเฉพาะในงานเหมืองแร่อย่างกว้างขวาง ผู้ใช้วัตถุระเบิดส่วนใหญ่ยังขาดความรู้ความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับการใช้วัตถุระเบิด และการเก็บรักษาอย่างถูกต้องตามมาตรฐานความปลอดภัย ทำให้เกิดปัญหาอุบัติเหตุจากการใช้วัตถุระเบิดบ่อยครั้ง และปัญหาผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม เนื่องจากการใช้วัตถุระเบิดอย่างไม่มีประสิทธิภาพ ผู้ประกอบการยังคงยึดติดกับความรู้และประสบการณ์ที่เคยดำเนินการมาแต่เดิม อีกทั้งข้อกำหนดและกฎระเบียบค่อนข้างล้าสมัยไม่ทันต่อสถานการณ์ปัจจุบัน ตลอดจนการกำกับดูแลการใช้วัตถุระเบิดมีส่วนราชการที่เกี่ยวข้องหลายหน่วยงาน เช่น กระทรวงมหาดไทย กระทรวงกลาโหม และกระทรวงอุตสาหกรรม ทำให้ขาดเอกภาพในการจัดการองค์ความรู้แก่ผู้ประกอบการเหมืองแร่ กระทรวงอุตสาหกรรม โดยกรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่ได้ตระหนักถึงความสำคัญดังกล่าว ในการแก้ไขปัญหาคำสั่งใช้วัตถุระเบิดให้มีความปลอดภัย กรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่จึงได้ออกประกาศกรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่ เรื่องผู้ควบคุม

การใช้วัตถุระเบิดในงานเหมืองแร่ ลงวันที่ 16 มิถุนายน 2549 กำหนดมาตรการให้การทำเหมืองที่มีการใช้วัตถุระเบิดต้องมีผู้ควบคุมการใช้วัตถุระเบิดในงานเหมืองแร่ ซึ่งเป็นผู้ที่มีความรู้ความชำนาญในการใช้วัตถุระเบิดเป็นผู้ควบคุมการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการใช้วัตถุระเบิดทุกขั้นตอนตามมาตรการสากลที่นานาประเทศใช้ในการควบคุมความปลอดภัยในการใช้วัตถุระเบิดในงานวิศวกรรม ทั้งนี้ ผู้ควบคุมการใช้วัตถุระเบิดจะต้องผ่านการฝึกอบรมและผ่านการทดสอบว่าเป็นผู้มีความรู้ความชำนาญอย่างแท้จริง และได้รับการรับรองจากกรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่ และเพื่อเป็นการรองรับมาตรการดังกล่าว และเตรียมความพร้อมให้กับผู้ประกอบการเหมืองแร่ที่มีการใช้วัตถุระเบิด กรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่ จึงจัดให้มีการฝึกอบรมหลักสูตร “โครงการขึ้นทะเบียนผู้ควบคุมการใช้วัตถุระเบิดในงานเหมืองแร่” เพื่อดำเนินการจัดฝึกอบรมถ่ายทอดความรู้และเทคโนโลยี และทำการทดสอบความรู้พร้อมออกใบรับรองเป็น “ผู้ผ่านการฝึกอบรมการใช้วัตถุระเบิดในงานเหมืองแร่”

การขึ้นทะเบียนผู้ควบคุมการใช้วัตถุระเบิดในงานเหมืองแร่

โครงการนี้

เป็นโครงการต่อเนื่อง
ที่เริ่มดำเนินการมาตั้งแต่ปีงบประมาณ 2549 โดยแต่ละปีมีเป้าหมาย
ที่จะต้องทำการฝึกอบรมถ่ายทอดความรู้และเทคโนโลยี และทำ
การทดสอบความรู้เพื่อออกใบรับรองเป็นผู้ผ่านการฝึกอบรมการ
ใช้วัตถุระเบิดให้แก่หัวหน้างานควบคุมการเจาะระเบิดในสถาน
ประกอบการเหมืองแร่ที่มีการใช้วัตถุระเบิดทั่วประเทศ โดยในปี
งบประมาณ 2559 ได้จัดการฝึกอบรมขึ้นระหว่างวันที่ 23-28
พฤษภาคม 2559 ณ โรงแรมเดอะทวินทาวเวอร์ จังหวัดกรุงเทพมหานคร
สามารถดำเนินการอบรมได้จำนวน 100 คนและมีผู้ที่ผ่านการทดสอบ
และได้รับการขึ้นทะเบียนเป็นผู้ควบคุมการใช้วัตถุระเบิดในงาน
เหมืองแร่ จำนวน 98 คน จนถึงปัจจุบันปี พ.ศ. 2559 มีผู้ผ่าน
การอบรมฯ และได้รับการขึ้นทะเบียนเป็นผู้ควบคุมการใช้วัตถุ
ระเบิดในงานเหมืองแร่แล้ว จำนวน 1026 คน ซึ่งผู้เข้ารับการอบรม
และผ่านการทดสอบความรู้ตามที่กำหนดจะได้รับใบรับรองเป็น
“ผู้ผ่านการฝึกอบรมการใช้วัตถุระเบิดในงานเหมืองแร่”
ซึ่งใบรับรองมีอายุการใช้งาน 5 ปี (เมื่อครบ 5 ปีแล้ว จำเป็นต้อง
มาทำการอบรมเพื่อการต่ออายุฯ ใหม่) สำหรับประโยชน์ที่ได้
จากการฝึกอบรม ในส่วนผู้ผ่านการอบรมจะทำให้มีความรู้
ความเข้าใจเรื่องการใช้วัตถุระเบิดอย่างจริงจัง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง
เรื่องความปลอดภัยและการป้องกันผลกระทบสิ่งแวดล้อม
และส่วนใหญ่เป็นหัวหน้างานระเบิดในภาคสนาม จึงสามารถนำ
ความรู้ที่ได้ ไปใช้ในการเจาะระเบิด เพื่อพัฒนาเหมืองแร่อย่าง
ปลอดภัย และถ่ายทอดความรู้ให้กับพนักงานเหมืองแร่อื่น ๆ ได้
ทำให้ลดการเกิดอุบัติเหตุในงานเหมืองแร่ ที่เกี่ยวกับการขนเคลื่อนย้าย
และมีใช้วัตถุระเบิด

อากาศยานไร้คนขับชนิดปีกหมุน

4.

การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีงานสำรวจระยะไกลเพื่อพัฒนาระบบฐานข้อมูลรังวัดหมู่เหมืองด้วยงานสำรวจระยะไกล

กรมอุตุนิยมวิทยานพื้นฐานและการเหมืองแร่ มีภารกิจที่สำคัญอย่างหนึ่งคือการกำกับการประกอบกิจการอุตุนิยมวิทยานพื้นฐานให้เป็นไปตามกฎหมาย มีความปลอดภัยและไม่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดลอม แต่การดำเนินการดังกล่าว ยังมีข้อจำกัดด้านงบประมาณและบุคลากรในการปฏิบัติหน้าที่ตรวจสอบการประกอบกิจการเหมืองแร่ ทำให้การตรวจสอบควบคุมดูแลยังไม่สามารถดำเนินการได้อย่างทั่วถึงและมีประสิทธิภาพเท่าที่ควร ทั้งในส่วนของการทำเหมืองให้ถูกต้องตามเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในใบอนุญาต การชำระค่าภาคหลวงให้ถูกต้องครบถ้วน และการลักลอบทำเหมืองโดยผิดกฎหมาย

จากปัญหาดังกล่าวกรมอุตุนิยมวิทยานพื้นฐานและการเหมืองแร่ได้มีการนำเทคโนโลยีการสำรวจระยะไกล (Remote Sensing) มาใช้ในการตรวจสอบกำกับการประกอบกิจการการทำเหมืองแร่ โดยการนำเทคโนโลยีการสำรวจระยะไกลมาใช้เก็บข้อมูลเพื่อความเป็นปัจจุบัน สามารถช่วยเพิ่มประสิทธิภาพและประหยัดเวลารวมทั้งค่าใช้จ่ายสำหรับการดำเนินการเมื่อเปรียบเทียบกับงานรังวัดสำรวจภาคพื้นดินด้วยกล้องสำรวจประมวลผลรวม (Total Station) หรือเครื่องรับสัญญาณดาวเทียม (GPS) นอกจากนั้น การทำงานสำรวจระยะไกลยังสามารถลดปัญหาการเข้าถึงพื้นที่และลดความเสี่ยงในการเกิดอุบัติเหตุในการทำงานสำรวจรังวัดในพื้นที่อันตราย เช่น บริเวณหน้าผาสูงชัน นอกจากนี้ในบางสถานการณ์อาจจำเป็นต้องใช้ข้อมูลแบบเวลาจริง (real time) หรือข้อมูลที่เป็นปัจจุบันเพื่อช่วยในการตัดสินใจและแก้ปัญหาบางสถานการณ์ได้อย่างทันที โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การสำรวจข้อมูลและติดตามความก้าวหน้าของการประกอบกิจการเหมืองแร่ หรือการเปลี่ยนแปลงพื้นเหมืองแร่ การตรวจสอบการทำเหมืองแร่ผิดกฎหมาย ซึ่งสถานการณ์ต่าง ๆ เหล่านี้สามารถจัดการได้โดยใช้อากาศยานไร้คนขับช่วยให้ได้ข้อมูลที่ทันต่อการใช้งาน ประหยัดงบประมาณ บุคลากร และเวลาในการดำเนินการ

ทั้งนี้ ในการปฏิบัติงานจะประกอบด้วยการใช้ภาพถ่ายดาวเทียมเพื่อสร้างแผนที่ภาพถ่ายสำหรับการตรวจสอบพื้นที่การทำเหมืองกับขอบเขตประทานบัตร และการใช้อากาศยานไร้คนขับเพื่อรังวัดภูมิประเทศเพื่อใช้ในการประเมินตรวจสอบความถูกต้องในการจัดเก็บค่าภาคหลวงและการออกแบบด้านการปรับปรุงสภาพและฟื้นฟูพื้นที่ผ่านการทำเหมืองแร่แล้ว

อากาศยานไร้คนขับชนิดปีกตรึง

ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2559 ได้ดำเนินการจัดซื้อแผนที่ภาพถ่ายดาวเทียมและจัดทำข้อมูลรังวัดสำรวจภูมิประเทศด้วยอากาศยานไร้คนขับ รวมกันเป็นจำนวน 99 ชุด เพื่อตรวจสอบกิจการเหมืองแร่ด้วยแผนที่ภาพถ่ายดาวเทียมว่ามีการลักลอบดำเนินการออกนอกเขตประทานบัตรหรือไม่ จำนวน 120 แปลงประทานบัตร และมีส่วนกิจการเหมืองแร่ได้รับการประเมินความถูกต้องในการจ่ายค่าภาคหลวงด้วย แผนที่ความสูงเชิงเลข (DEM) ที่ได้จากการตรวจรังวัดเหมืองด้วยระบบอากาศยานไร้คนขับ จำนวน 29 แปลงประทานบัตร

ติดตั้งเครื่องรับสัญญาณดาวเทียม GNSS

การตรวจวัดปริมาณฝุ่นละออง

ระบบปิดคลุมอาคารโรงโม่หิน

การตรวจประเมินและเฝ้าระวัง สิ่งแวดล้อมในการประกอบการ อุตสาหกรรมเหมืองแร่และ อุตสาหกรรมพื้นฐาน

1. ตรวจประเมินและเฝ้าระวังคุณภาพสิ่งแวดล้อม

ดำเนินการตรวจประเมินการปฏิบัติตามมาตรการป้องกันและแก้ไขผลกระทบสิ่งแวดล้อม พร้อมทั้งให้คำปรึกษาและแนะนำการจัดการสิ่งแวดล้อมจำนวน 682 ราย ตรวจประเมินรายงานการตรวจวัดคุณภาพสิ่งแวดล้อมของผู้ประกอบการ จำนวน 499 ราย ตรวจสอบด้านสิ่งแวดล้อมกรณีประทานบัตรสิ้นอายุ เว้นคืนประทานบัตร จำนวน 41 ราย ตรวจสอบรายงาน ผลการดำเนินการ การฟื้นฟูพื้นที่ที่ทำเหมืองแร่ จำนวน 102 ราย และพิจารณากำหนดมาตรการ ป้องกันและแก้ไขผลกระทบสิ่งแวดล้อมเพิ่มเติมกรณีผู้ประกอบการเปลี่ยนแปลง แผนผังโครงการทำเหมืองแร่ ขุดต่ออายุประทานบัตร และขอเพิ่มชนิดแร่ จำนวน 23 ราย รวมทั้งแก้ไขปัญหาคาร้องเรียนของราษฎรที่ได้รับความเดือดร้อนจากการทำเหมืองแร่ จำนวน 2 ราย

ดำเนินการเฝ้าระวังคุณภาพสิ่งแวดล้อม โดยการตรวจวัดปริมาณฝุ่นละออง ด้วยการตรวจวัดค่าความทึบแสงในพื้นที่ที่มีการประกอบกิจการโรงโม่ บด หรือ ย่อยหิน จำนวน 256 ราย ในเขตจังหวัดนครราชสีมา ขอนแก่น อุดรธานี บึงกาฬ บุรีรัมย์ ร้อยเอ็ด เลย ศรีสะเกษ สุพรรณบุรี สุรินทร์ หนองบัวลำภู อุบลราชธานี ชลบุรี ชุมพร ประจวบคีรีขันธ์ ซึ่งผลการตรวจประเมินผลการ ปฏิบัติตามมาตรการป้องกันและแก้ไขผลกระทบสิ่งแวดล้อม กรณีพบว่า ผู้ประกอบการบางรายปฏิบัติตามมาตรการ ฯ ยังไม่ครบถ้วนหรือไม่มี ประสิทธิภาพเพียงพอ ได้มีการให้คำแนะนำแก่ผู้ประกอบการให้ปฏิบัติตาม มาตรการ ฯ อย่างถูกต้องครบถ้วนโดยเคร่งครัด

2. การพัฒนาพื้นที่ประกอบการหน้าพระลาน จังหวัดสระบุรี เป็นพื้นที่สีเขียว

กรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่ ร่วมกับสถาบันวิจัยสภาวะแวดล้อม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้จัดทำโครงการพัฒนาพื้นที่ประกอบการหน้าพระลาน จังหวัดสระบุรีเป็นพื้นที่สีเขียว เพื่อตรวจประเมินคุณภาพสิ่งแวดล้อมด้านฝุ่นละออง และปรับปรุงสภาพแวดล้อมและภูมิทัศน์บริเวณพื้นที่ประกอบการและพื้นที่โดยรอบ ให้มีพื้นที่สีเขียว รวมทั้งปลูกจิตสำนึกให้แก่ผู้ประกอบการในการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม และมีการประกอบการที่มีความรับผิดชอบต่อสังคม โดยมีการดำเนินการตรวจ ประเมินการปฏิบัติตามมาตรการป้องกันและแก้ไขผลกระทบสิ่งแวดล้อมของผู้ ประกอบการอุตสาหกรรมเหมืองแร่ จำนวน 44 ราย พบว่า ส่วนใหญ่ปฏิบัติตาม มาตรการป้องกันและแก้ไขผลกระทบสิ่งแวดล้อมครบถ้วน และตรวจประเมิน ระบบการป้องกันผลกระทบสิ่งแวดล้อมของสถานประกอบการโรงไม้หิน จำนวน 27 ราย พบว่า บางรายปฏิบัติตามมาตรการฯ ยังไม่ครบถ้วนหรือไม่มีประสิทธิภาพ เพียงพอ เช่น เส้นทางขนส่งภายในทั้งหมดต้องเป็นถนนลาดยางหรือคอนกรีต และการใช้อุปกรณ์ป้องกันส่วนบุคคล เป็นต้น ตลอดจนได้ดำเนินการตรวจวัด คุณภาพอากาศ ระดับเสียง และความสั่นสะเทือนบริเวณพื้นที่ประกอบการ เหมืองหินและโรงไม้บดหรือย่อยหิน และชุมชนใกล้เคียงโดยรอบ จำนวน 5 สถานี ได้แก่ โรงเรียนบ้านคู้เขาเขียว วัดพุฒาบรรพต วัดหน้าพระลาน โรงเรียนบ้าน เขารวก และวัดเบญจคีรีนคร ในช่วงเดือนเมษายน 2559 โดยผลการตรวจวัด พบว่าฝุ่นละออง ระดับเสียง และความสั่นสะเทือน มีค่าไม่เกินเกณฑ์มาตรฐาน ที่กำหนดทุกสถานี นอกจากนี้ มีการสนับสนุนต้นไม้ยืนต้นโตเร็วให้กับผู้ประกอบการ กลุ่มโรงไม้หินในเขตตำบลหน้าพระลาน จำนวน 510 ต้น เพื่อฟื้นฟูปรับปรุง สภาพแวดล้อมและภูมิทัศน์บริเวณพื้นที่ประกอบการให้เป็นพื้นที่สีเขียว ซึ่งจะส่งผล ให้การประกอบการเหมืองแร่และอุตสาหกรรมพื้นฐานบริเวณตำบลหน้าพระลาน จังหวัดสระบุรี มีการพัฒนาอย่างยั่งยืน เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม และเป็นที่ยอมรับ ของชุมชนและสังคม

การตรวจวัดคุณภาพสิ่งแวดล้อม

การสนับสนุนต้นไม้ยืนต้นโตเร็ว
แก่ผู้ประกอบการ

การตรวจประเมินระบบการป้องกัน
ผลกระทบสิ่งแวดล้อม

3.

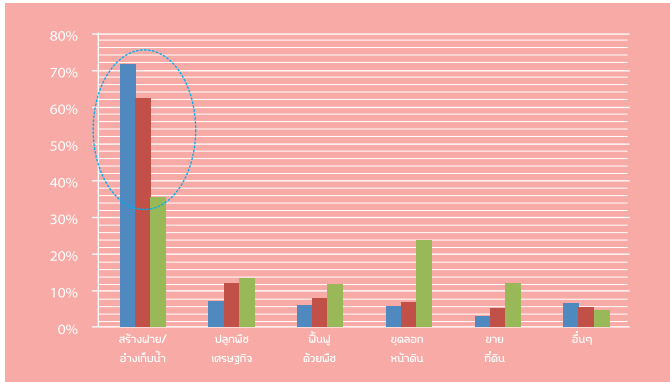
การแก้ไขปัญหาการปนเปื้อน แคดเมียมในลุ่มน้ำแม่ตา วอำเภอมะสอย จังหวัดตาก

สืบเนื่องจาก กรมควบคุมมลพิษได้สำรวจการกระจายตัวและแหล่งที่มาการปนเปื้อนของแคดเมียม ผลการศึกษาพบว่า ดินแปลงนาข้าวที่ระดับความลึกไม่เกิน 30 เซนติเมตรพบการปนเปื้อนระดับสูง (มากกว่า 30 มิลลิกรัม/กิโลกรัม) 248 ไร่ การปนเปื้อนระดับปานกลาง (มากกว่า 3-30 มิลลิกรัม/กิโลกรัม) 3,566 ไร่ และการปนเปื้อนระดับต่ำ (ไม่เกิน 3 มิลลิกรัม/กิโลกรัม) 26,203 ไร่ ซึ่งแหล่งที่มาของการปนเปื้อนแคดเมียมเกิดจากการฝังตามธรรมชาติ และการทำเหมืองแร่ โดยเสนอแนวทางการจัดการคือ พื้นที่ปนเปื้อนสูงให้ขุดลอกหน้าดินไปกำจัดโดยการฝังกลบ และนำดินไม่ปนเปื้อนกลบทับ ส่วนพื้นที่ปนเปื้อนระดับปานกลางถึงต่ำใช้การปลูกพืชทดแทนสำหรับการจัดการตะกอนดินในลำห้วยแม่ตาและแม่กุ ควรดำเนินการขุดลอกเฉพาะบริเวณที่มีการปนเปื้อนแคดเมียมสูง โดยที่ประชุมคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติครั้งที่ 6/2556 เมื่อวันที่ 29 สิงหาคม 2556 ได้เห็นชอบกับแนวทางการจัดการดังกล่าว หลังจากนั้นได้มีมติคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติครั้งที่ 1/2559 วันที่ 19 กุมภาพันธ์ 2559 กำหนดให้พื้นที่ตำบลพระธาตุผาแดง ตำบล แม่ตาและตำบลแม่กุเป็นพื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อม ซึ่งมีกรอบแผนปฏิบัติการภายใต้ยุทธศาสตร์ที่ 1 การฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่ดี มาตรการที่ 1.1 ระบุว่า “หากมีแนวทางการฟื้นฟูดินที่ปนเปื้อนสารแคดเมียมที่แตกต่างกับมติคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติครั้งที่ 6/2556 เมื่อวันที่ 29 สิงหาคม 2556 ซึ่งประชาชนหรือชุมชนในพื้นที่เห็นว่ามีเหมาะสมก็อาจนำเสนอคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติพิจารณาเพื่อปรับปรุงแนวทางการฟื้นฟูพื้นที่ต่อไป”

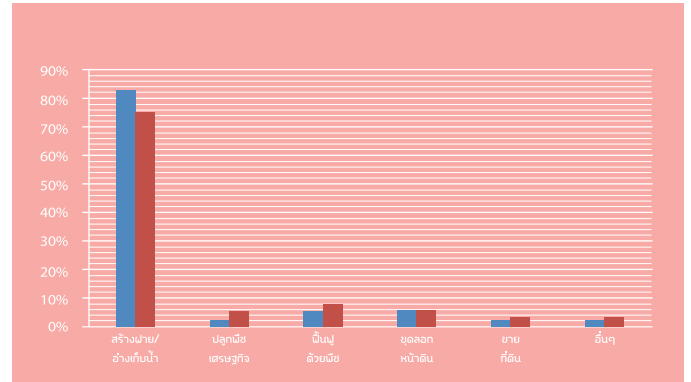
กรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่ร่วมกับสถาบันวิจัยสภาวะแวดล้อม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในฐานะที่ปรึกษาดำเนินการโครงการแก้ไขปัญหาดินและ ตะกอนดินในพื้นที่ลุ่มน้ำแม่ตา ได้ศึกษาสถานการณ์ภาพการปนเปื้อนของแคดเมียมในปัจจุบันเพื่อตรวจสอบแนวโน้ม การเปลี่ยนแปลงของระดับความเข้มข้นของแคดเมียมในดินและตะกอนดิน ระบุพื้นที่ที่มีศักยภาพการปนเปื้อนของแคดเมียมและพื้นที่ที่มีโอกาสเสี่ยงถูกกัดเซาะหน้าดิน ซึ่งอาจเป็นสาเหตุการแพร่กระจายของแคดเมียมเมื่อเกิด ภาว่น้ำหลาก ประเมินค่าภูมิหลังของแคดเมียมในดิน ประเมินการเคลื่อนที่ของแคดเมียมในตะกอนแขวนลอย และตะกอนดินในลำห้วยแม่ตาจากบริเวณต้นน้ำถึงพื้นที่ปลายน้ำ โดยข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเหล่านี้จะส่งเสริมให้เกิดการเฝ้าระวังปัญหาการปนเปื้อนและการสะสมตัวของแคดเมียมที่อาจจะเกิดขึ้น และส่งเสริมการดำเนินการแก้ไขปัญหาดินและตะกอนดินในพื้นที่ลุ่มน้ำแม่ตา

ได้อย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ นอกจากนี้เพื่อให้ประชาชนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีส่วนร่วมในการวางแผนการดำเนินงาน จึงได้ประชุมเพื่อรับฟังความคิดเห็นของประชาชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยจัดประชุมเวทีสาธารณะจำนวน 2 ครั้ง และประชุมกลุ่มย่อย 8 ครั้ง เพื่อรับฟังความคิดเห็นจากประชาชนที่อยู่อาศัยในพื้นที่ ประชาชนที่มีภาวะเจ็บป่วยอันเกิดจากพื้นที่ปนเปื้อน เจ้าหน้าที่หน่วยงานราชการส่วนท้องถิ่น เจ้าหน้าที่หน่วยงานภาคเอกชนที่เกี่ยวข้อง สถาบันการศึกษาและวัด นอกจากนี้ ที่ปรึกษาโครงการยังได้เข้าพบนายอำเภอแม่สอย กำนันและผู้ใหญ่บ้านในพื้นที่ 3 ตำบล ได้แก่ ตำบลแม่ตา ตำบลพระธาตุผาแดง และตำบลแม่กุ รวมถึงพบเจ้าหน้าที่ประจำโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลและสาธารณสุขอำเภอแม่สอย ซึ่งผลจากการสอบถามพบว่า ส่วนใหญ่ต้องการให้สร้างฝายหรืออ่างเก็บน้ำเพื่อชะลอและดักตะกอนบริเวณต้นน้ำ และยังสามารถสรุปความคิดเห็น และข้อห่วงกังวลของคนในพื้นที่ได้ดังนี้

1. ข้อห่วงกังวลของประชาชน ได้แก่ ความล่าช้าในการแก้ไขปัญหาของภาครัฐ และความไม่ชัดเจนในการสื่อสารให้ประชาชนรับรู้ถึงการแก้ไขปัญหาพื้นที่ปนเปื้อน
2. ประเด็นสิ่งแวดล้อม ได้แก่ ปัญหาการขาดแคลนน้ำเพื่อการเกษตรในช่วงฤดูแล้ง ที่ดินที่เป็นที่อยู่อาศัยและที่ทำกินมีการปนเปื้อนของแคดเมียมกังวลเกี่ยวกับการถูกจำกัดสิทธิในการใช้ประโยชน์ที่ดินเนื่องจากการประกาศเขตคุ้มครองสิ่งแวดล้อม

ภาพที่ 1 ความคิดเห็นที่มีต่อแนวทางเลือก ในการแก้ไขปัญหาดินและตะกอนดิน ในพื้นที่ปนเปื้อน-ของกลุ่มตัวอย่างที่อาศัยในพื้นที่ตำบลพระธาตุผาแดง ตำบลแม่ดาว และตำบลแม่กุ

ภาพที่ 2 ความคิดเห็นที่มีต่อแนวทางเลือก ในการแก้ไขปัญหาดินและตะกอนดิน ในพื้นที่ปนเปื้อน ของกลุ่มตัวอย่างที่อาศัยอยู่ในพื้นที่สีเหลืองและสีแดง

3. ประเด็นทางสุขภาพ ได้แก่ ค่าใช้จ่ายในการเดินทางไปรักษาพยาบาลหรือตรวจติดตามอาการของผู้ถือบัตรแคดเมียม ขาดความต่อเนื่องในการคัดกรองผู้ที่มีแคดเมียมในเลือด ประชาชนที่มีที่ทำกินในพื้นที่ปนเปื้อน แคดเมียมนำผลผลิตทางการเกษตรมาบริโภค จึงกังวลเกี่ยวกับการรับสารแคดเมียมเข้าสู่ร่างกาย

4. แนวทางเลือกในการแก้ไขปัญหาดินและตะกอนดินไม่สามารถหาข้อสรุปที่ชัดเจนต่อแนวทางการแก้ไขปัญหาได้ นอกจากนี้ประชาชนยังมีข้อสงสัยต่อแนวทางการแก้ปัญหาแต่ละแนวทาง เช่น ดินปนเปื้อนที่ขุดออกจะนำไปไว้ที่ใด ดินสะอาด ที่จะนำเข้ามาถมกลับจะมีคุณสมบัติเหมือนดินเดิมหรือไม่ เป็นต้น

โดยได้เสนอมาตรการการแก้ไขปัญหาการปนเปื้อนแคดเมียมอย่างเป็นระบบตามวงจรการเกิดการปนเปื้อนแคดเมียมในลุ่มน้ำแม่ดาวอย่างยั่งยืน 3 มาตรการ ดังนี้

มาตรการที่ 1 การป้องกันตะกอนดินใหม่ที่เกิดจากลำห้วยแม่ดาวลงสู่พื้นที่เกษตรกรรม ประกอบด้วยกิจกรรม 3 ส่วน คือ ความเข้มงวดในการลดการเปิดหน้าดิน การสร้างอ่างเก็บน้ำเพื่อชะลอและดักตะกอนบริเวณต้นน้ำ และการสร้างบ่อน้ำในพื้นที่เกษตรกรรม เพื่อกักเก็บน้ำฝนและตกตะกอนดินจากลำห้วย

มาตรการที่ 2 การจัดการพื้นที่ปนเปื้อนไม่ให้แคดเมียมเข้าสู่ห่วงโซ่อาหารตามแนวทางที่กรมควบคุมมลพิษได้ทำการศึกษาเป็นวิธีการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าและใช้เงินในการดำเนินการสูงประมาณ 1,000,000 - 11,000,000 บาท/ไร่ และพื้นที่ที่ได้รับการบำบัดและฟื้นฟูไปแล้วอาจเกิดการปนเปื้อนแคดเมียมได้ หากมีการผันน้ำจากลำห้วยแม่ดาวที่มีตะกอนดินมาใช้ประโยชน์ในพื้นที่อีก โดยที่ปรึกษาได้เสนอแนวทางการแก้ไขปัญหาโดยการเปลี่ยนแปลงการใช้พื้นที่จากการเกษตรแบบเดิม เช่น การเกษตรแบบผสมผสาน การใช้พื้นที่เพื่อการอื่นให้สอดคล้องกับนโยบายการเป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษ การเข้มงวดในการบริโภคผลผลิตทางการเกษตร

มาตรการที่ 3 การรักษาเยียวยาผู้ที่สะสมแคดเมียมในเลือดเกินค่ามาตรฐาน ได้แก่ การเฝ้าระวังและการตรวจวัดระดับแคดเมียมในเลือดของประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่กลุ่มเสี่ยง และการรักษาภาวะการสะสมแคดเมียม โดยการขับแคดเมียมออกจากร่างกายจากผลการศึกษาดังกล่าว สำนักบริหารสิ่งแวดล้อมได้ดำเนินการหารือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในข้อสรุปของแนวทางการแก้ไขการปนเปื้อนดินและตะกอนดินต่อไป

